

М. І. Диба

доктор економічних наук, професор, директор Інституту фінансово-банківської аналітики ДВНЗ “Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана”, Київ, Україна, dyba_m@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2007-9572>

Ю. О. Гернего

кандидат економічних наук, доцент кафедри інвестиційної діяльності ДВНЗ “Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана”, Київ, Україна, iuliagern@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4929-0411>

**ФОРМУВАННЯ ДІДЖИТАЛ-ПАРАДИГМИ
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ**

Анотація. У статті розкрито питання еволюції факторів виробництва, що заклало підґрунтя для формування діджитал-парадигми соціально-економічного розвитку. Обґрунтовано, що соціально-економічне зростання можливе лише в разі діджитал-трансформацій, які відбуваються з огляду на потенціал еволюції інтелектуальної складової економіки знань. Наголошено на основоположних принципах креативної економіки, включаючи талант, технології та толерантність. Показано комплексний характер наведених елементів, що є обов’язковою умовою розвитку такої економіки. Подано узагальнюючу характеристику аналітичних досліджень сучасних учених, які дають змогу провести факторний аналіз креативної економіки й на базі матриці проміжних індикаторів розрахувати індекс креативної економіки. Визначено групи проявів імперативів інноваційного розвитку країни, зокрема обґрунтовано кореляцію між такими імперативами – глобальними та на рівні держави й окремого суб’єкта господарювання. Доведено, що еволюція сучасного економічного простору, котрий ґрунтується на мережевих зв’язках, відбувається відповідно до трансформації наукових концепцій у процесі формування діджитал-парадигми соціально-економічного розвитку.

Ключові слова: діджитал-економіка, креативна економіка, інноваційна економіка, інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), діджиталізація суспільства.

Форм. 2. Рис. 6. Літ. 31.

Mykhailo Dyba

Dr. Sc. (Economics), Professor, SHEE “Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman”, Kyiv, Ukraine, dyba_m@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2007-9572>

Iuliia Gernego

Ph. D. (Economics), SHEE “Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman”, Kyiv, Ukraine, iuliagern@ukr.net
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4929-0411>

**CREATION OF DIGITAL PARADIGM OF SOCIAL
AND ECONOMIC DEVELOPMENT**

Abstract. The concept of information and communication technologies (ICTs) is central both to the economic development and increased potential for advancing progress towards social development nowadays. At the same time, the growth of Internet networks

has a lot of benefits and disadvantages for society. Therefore, the global system of the digital economy, which refers to an economy that is based on digital computing technologies, is developed. The emergence and rapid widespread of social and economic manifestations of the digital economy led to the emergence and development of fundamental and applied research regarding above mentioned scientific problems. The purpose of the current study is to describe the digital paradigm as the main paradigm of the modern society evolution. It is aimed to analyze the peculiarities of the formation of conceptual understanding of the digital technologies as a qualitative indicator of social and economic development in the modern society. The question of factors of production evolution is studied in the article. This creates the basis for the digital paradigm of social and economic development. It is analyzed that ensuring social and economic growth can take place only under the condition of digital transformations, which are held instead of knowledge economy potential. The main principles of a creative economy, including talent, technology and tolerance, are emphasized. The complex nature of these elements is studied, which is a prerequisite for the creative economy development. The contemporary analytical researches are generalized to make the factor analysis of the creative economy and calculate the index of the creative economy on the basis of a matrix of intermediate indicators. The groups of innovation development imperatives manifestations are determined at the country level. In particular, the correlation between the global imperatives of innovation development and the imperatives of the innovation development of the state and economic entities is studied. It is proved that the evolution of the modern economic area, which is based on network communications, is held in accordance with scientific conceptions transformation within the process of the digital paradigm of social and economic development formation.

Keywords: digital economy, creative economy, innovative economy, information and cognitive technology (ICT), digitalization of society.

JEL classification: G11, G20, I15, I22, O10.

М. И. Дыба

доктор экономических наук, профессор, директор Института финансово-банковской аналитики
ГВУЗ "Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана", Киев, Украина

Ю. А. Гернего

кандидат экономических наук, доцент кафедры инвестиционной деятельности
ГВУЗ "Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана", Киев, Украина

ФОРМИРОВАНИЕ ДИДЖИТАЛ-ПАРАДИГМЫ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ

Аннотация. В статье раскрыты вопросы эволюции факторов производства, что заложило основание для формирования диджитал-парадигмы социально-экономического развития. Обосновано, что социально-экономический рост возможен только в случае диджитал-трансформаций, происходящих ввиду потенциала эволюции интеллектуальной составляющей экономики знаний. Сделано ударение на основных принципах креативной экономики, включая талант, технологии и толерантность. Показан комплексный характер приведенных элементов, что является обязательным условием развития такой экономики. Представлена обобщающая характеристика аналитических исследований современных ученых, позволяющих провести факторный анализ креативной экономики и на базе матрицы промежуточных индикаторов рассчитать индекс креативной экономики. Определены группы проявлений императивов инновационного развития страны, в частности обоснована корреляция между такими императивами – глобальными и на уровне государства и отдельного субъекта хозяйствования. Доказано, что эволюция совре-

менного економічного пространства, основанного на мережних зв'язках, походить в відповідності з трансформацією наукових концепцій в процесі формування діджитал-парадигми соціально-економічного розвитку.

Ключевые слова: діджитал-економіка, креативна економіка, інноваційна економіка, інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ), діджиталізація суспільства.

Останні десятиліття ознаменувалися особливо радикальними змінами у світі, що зумовило зародження якісно нової парадигми людського розвитку на міжнародному рівні. Разом із тим, на рівні національних економік розвинутих країн світу й тих, що розвиваються, відбулася трансформація концептуальних характеристик соціально-економічного розвитку. Всебічне поширення знань та інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) створило підґрунтя для формування інформаційного суспільства, а отже, завдяки глобальній мережі Інтернет і електронній комунікації, й посилення тенденцій діджитал-економіки. Міжнародне співтовариство висуває жорсткі вимоги до учасників економічних відносин, зокрема щодо розроблення та впровадження ІКТ у всі без винятку сфери суспільного виробництва. Зазначене зумовлює потребу в науковій інтерпретації концептуальних засад діджиталізації й прикладних проявів діджитал-парадигми в сучасному суспільстві.

Виникнення та ескалація соціально-економічних проявів діджитал-технологій викликали появу й поширення фундаментальних і прикладних досліджень з окресленої тематики. Так, ще в першій половині минулого століття Й. Шумпетер обґрунтував постулати теорії креативної деструкції, яка полягає в реалізації процесів абсолютної трансформації національної економіки, що спричинено поєднанням знань та інноваційних процесів [1].

Згодом теоретичного обґрунтування набули основи економіки знань, закладені в праці “Виробництво й поширення знань у США” 1962 р. [2]. З часом П. Друкер, котрий запропонував теорію суспільства знань, визначив нові знання головним економічним ресурсом [3]. Серед прикладних досліджень міжнародних організацій однією з перших згадок про зародження економіки знань є аналітична доповідь Світового банку “Знання для розвитку” в рамках Звіту про світовий розвиток за 1998–1999 рр. [4]. Тоді ж до постулатів економіки знань звернулися фахівці Європейського Союзу, які поклали їх в основу нової економічної політики [5].

Концептуальні характеристики економіки знань та інформаційного суспільства, а також інноваційної економіки диверсифікувалися в працях ряду зарубіжних фахівців. Базу для обґрунтування фундаментальних аспектів інноваційної економіки утворили дослідження класиків політичної економії, а також сучасних авторів, таких як І. А. Бланк [6], В. М. Гець [7], Л. Дж. Гітман [8] та ін. У зв'язку зі стрімким розвитком бізнес-середовища наприкінці минулого століття до інноваційного напрямку досліджень долучилися його представники. Наприклад, Д. Тапскотт і А. Уільямс зосередили увагу на становленні електронної економіки та обґрунтували дефініцію вікі-економіки [9; 10]. Перехід до діджитал-суспільства у ХХІ ст. започаткував розбудову

діджитал-економіки, проблематиці котрої присвячені праці В. Айзексона, Б. Ларралда та А. Швенбахера, А. Тоффлера і Х. Тоффлера, Р. Хагена, Т. Шольца та ін. [11–15].

У контексті розбудови ринкової економіки України вітчизняні вчені-економісти теж долучилися до розширення понятійного апарату й практичних аспектів діджиталізації. Так, колектив українських авторів під керівництвом В. Р. Сіденка досліджує діджиталізацію як основоположний механізм для втілення глобальних змін. На їхню думку, вона, попри спрямованість на загальне зростання добробуту та розвиток у довгостроковій перспективі, в короткостроковій перспективі призведе до істотних перехідних витрат і соціальних суперечностей [16]. На ключових проблемах діджиталізації в Україні наголосили члени авторського колективу під керівництвом В. М. Гейця [7]. З. С. Варналій звернув увагу на роль процесів глобалізації та діджиталізації у створенні сприятливих умов для ведення бізнесу [17]. Н. М. Краус відзначила позитивний соціальний вплив діджиталізації для України, оскільки остання націлена на поліпшення якості інфраструктури соціального забезпечення, соціальних послуг тощо [18]. І. В. Дульська обґрунтувала прикладні аспекти діджиталізації національної економіки [19]. Проте головною особливістю діджитал-економіки є її динамізм, що передбачає постійний поступ і трансформацію досліджень з окресленої проблематики відповідно до потреб суспільства.

Метою статті є обґрунтування діджитал-парадигми як домінанти еволюції сучасного суспільства, а також аналіз особливостей формування концептуального розуміння діджитал-технологій як якісного індикатора соціально-економічного розвитку в умовах сьогодення.

На думку вітчизняних учених, економіка знань виступає якісно новим форматом економіки, що сформований унаслідок еволюції економічних систем, базисом котрої є національна інноваційна система [20]. А. А. Чухно зауважив, що головну роль у суспільному способі виробництва відіграє притаманний йому фактор виробництва, який покладено в основу характеристики якісно нового виробничого ресурсу (рис. 1) [21].

Зародження індустріального способу виробництва, коли поряд із уже традиційними на той час факторами (землею та працею), виник новий – капітал, спричинило не лише нечуване зростання економіки, а й появу капіталістичного суспільства. Принципово важливою, ключовою характеристикою нової економіки є те, що вона продукує якісно нові фактори виробництва – інформацію та знання, тоді як у минулому були поширені традиційні фактори (земля, праця й капітал). Подібна трансформація зумовила появу диверсифікованих векторів наукових досліджень.

Одна група фахівців на основі інформації визначала сутнісні характеристики інформаційної економіки та суспільства. Водночас інша група науковців зосередилася на обґрунтуванні сутнісних характеристик знань. Це заклало підґрунтя для розроблення теорії економіки та суспільства знань. Окремі фахівці звертали увагу на те, що суспільство вже залишило

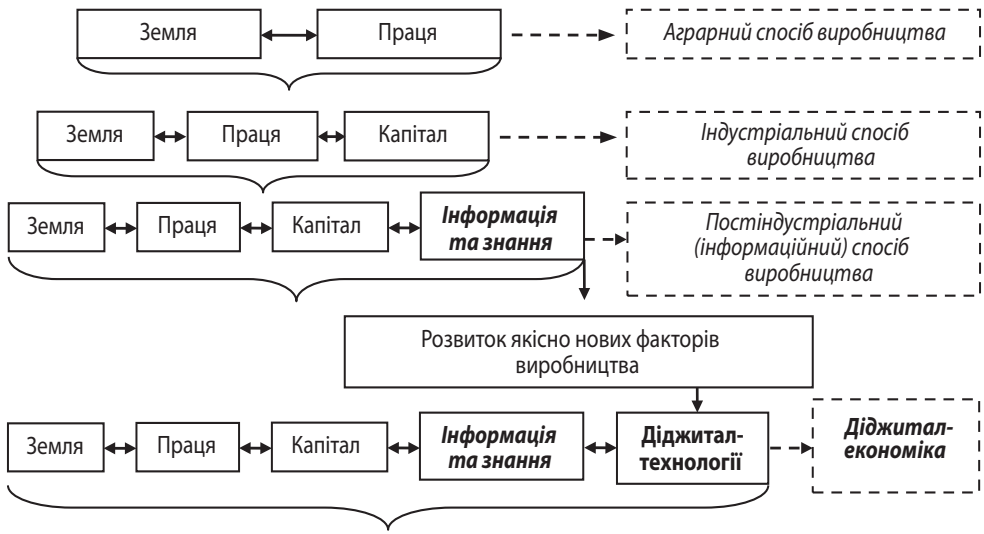

Рис. 1. Діджитал-еволюція факторів виробництва

Складено за: Чухно А. А. Модернізація економіки та економічна теорія. *Економіка України*. 2012. № 10. С. 24–33.

позаду комунікаційну й інформаційну стадії та наразі формує базис економіки й суспільства знань [21]. Подібне розмаїття поглядів ми пов'язуємо з відсутністю наукового обґрунтування теорії якісно нового фактора виробництва.

У 2011 р. у дослідженнях французької та низки інших європейських консалтингових компаній набув поширення термін “діджитал-трансформація” (DX), під котрою розуміємо якісні зміни ІКТ, що створюють додану вартість у суспільстві. Відбувається перетворення існуючих видів діяльності з використанням діджитал-технологій [22, с. 139]. Стали популярними міркування про те, яким чином діджиталізація буде здатна впливати на показники бізнесу. У 2013 р. фахівці Всесвітнього економічного форуму в Глобальному звіті з інформаційних технологій назвали цей процес джерелом інноваційного розвитку та підтримки соціально-економічних переваг. Діджиталізація постає фундаментальним чинником економічного зростання й створення робочих місць у всьому світі, зокрема в розвинутих країнах і тих, що розвиваються [23].

Невдовзі, у 2014 р., на виставці в м. Ганновері набуває поширення ідея Industry 4.0, що знаменує початок наступного етапу DX у промисловості, котрий збігається з виходом у 2015 р. дослідження К. Шваба “Четверта промислова революція” [24]. Згодом, 2016 р., у черговому Глобальному звіті з інформаційних технологій “Інновації у діджитал-економіці” Всесвітнього економічного форуму основою інноваційного розвитку визначено діджитал-технології, наприклад штучний інтелект, технології з енергозбереження та 3D-друку [25].

Традиційні фактори виробництва – земля й капітал – примножують переважно фізичні сили людини, тимчасом як інформація та знання реалізують і збільшують її розумовий потенціал, зумовлюють інтелектуалізацію виробництва та праці, утворюють нові поняття – “інтелектуальна власність”, “інтелектуальний капітал”, “інтелектуальний продукт” (рис. 2).

У контексті нашого дослідження ми підтримуємо погляди А. А. Чухна, котрий погоджується з тим, що модернізація економіки можлива на базі використання нового (інтелектуального) фактора виробництва та пов'язаної з ним інтелектуалізації як умови розвитку економіки знань. Однак у основі еволюції економіки знань – можливість їх трансформації, що знайшло свій прояв у поширенні ідей креативності, котрі згодом стали підґрунтям для розвитку й популяризації ІКТ. Тому поряд із економікою знань розглядаємо креативну економіку, яка також відіграє далеко не останню роль у формуванні сучасного суспільства.

На концептуальних засадах креативної економіки зосередив увагу сучасний американський економіст Р. Флорида. На його думку, вона будується на нових прикладних формах, що створені за рахунок розвитку знань за принципом трьох Т, елементи котрого зображено на рис. 3 [26]. Ми погоджуємося з точкою зору американського вченого, який не заперечує відособленої цінності кожної з наведених на рис. 3 характеристик. Натомість обов'язковою умовою розвитку креативної економіки є поєднання всіх трьох елементів. Відбувається формування креативного класу, здатного стимулювати соціально-економічне зростання.

На актуальність окреслених питань на міжнародному рівні вказують дослідження експертів Конференції ООН з торгівлі та розвитку (UNCTAD),

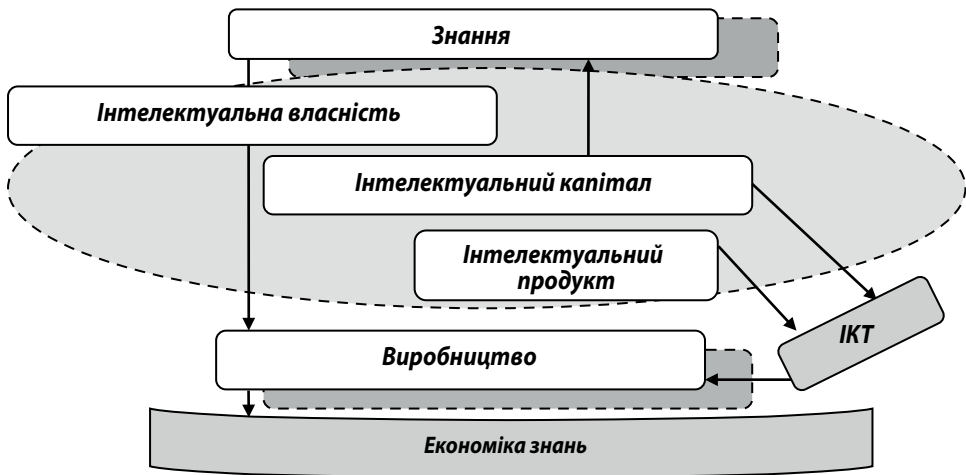

Рис. 2. Інтелектуальна складова економіки знань у контексті діджитал-трансформацій

Складено авторами.

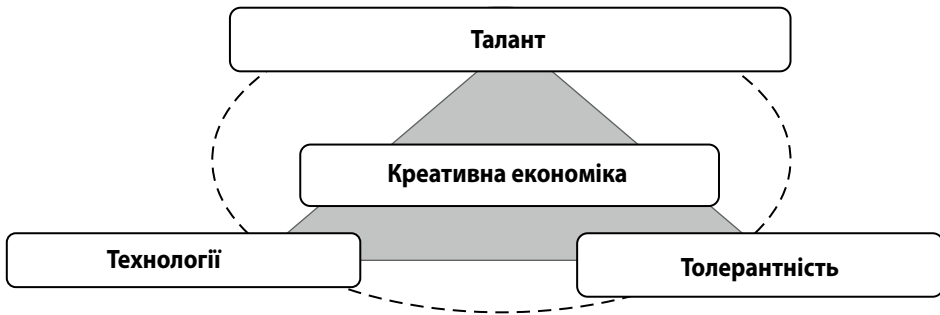

Рис. 3. Основоположні принципи креативності економіки

Складено за: Florida R. The Flight of the Creative Class. N. Y. : Harper Business, 2005. 352 p.

зусиллями яких розроблено еволюційну концепцію розвитку економіки, що передбачає втілення творчих задумів, ідей, знань і створення відповідних технологій. Сучасна економіка перебуває в тісному зв'язку з так званими креативними галузями – рекламою, дизайном, мистецтвом фотографії, телебаченням, комп'ютерними технологіями й програмним забезпеченням. Креативний клас стає основою інноваційного розвитку, сприяє появі нових робочих місць, забезпечує збалансованість усіх сфер життєдіяльності сучасного суспільства [27]. Згідно з дослідженням ЮНЕСКО, креативність є обов'язковою складовою збалансованого розвитку та зростання на міжнародному й національному рівнях [28]. Отже, креативна економіка є комплексним поняттям, що пояснює неоднозначність трактування її сутності та прикладних характеристик.

Аналітичні дослідження сучасних польських авторів допомагають провести факторний аналіз креативної економіки та на основі матриці проміжних індикаторів (ICI) розрахувати індекс креативної економіки (CEI):

$$CEI = \sum_{i=1}^n w_i ICI_i, \quad (1)$$

де w_i – частка i -го проміжного індикатора ICI; n – кількість проміжних індикаторів [29].

У процесі дослідження виокремлено такі фактори креативної економіки:

– рівень винахідливості в національній економіці (IE), що дає можливість обґрунтувати результати діяльності суб'єктів господарювання. Зокрема, враховуються свобода вибору та результативність інноваційної діяльності;

– політико-правові інститути (PI), що визначає мінливість чинників політико-правового оточення. До уваги беруться, наприклад, свобода вибору, політична стабільність, рівень протидії насильству, свобода преси;

– ділове регулювання (BR), що включає інформацію про ринок праці, доступ до фінансових послуг, правила ведення господарської діяльності;

– фіскальна складова (FI), що характеризує інституційні рішення у сфері державних фінансів, зокрема стосовно фіскальної політики.

Після визначення частки кожного з наведених проміжних індикаторів побудовано модель креативної економіки:

$$CEI = 0,57IE + 0,19PI + 0,11BR + 0,13FI. \quad (2)$$

З огляду на проведене згідно з моделлю дослідження виокремлено чотири групи креативних економік (рис. 4).

До першої групи віднесено найбільш інноваційні економіки, для котрих характерний найвищий рівень ІКТ. У межах другої групи виокремлюють специфічну підгрупу країн (Німеччина та Франція), яким притаманний доволі високий рівень технологічного розвитку й інноваційності. У третю групу включено країни, що націлені на наслідування провідних технологій, досі перебувають на стадії розвитку інноваційної економіки. Четверта група складається з країн, котрим властива порівняно низька креативність, що пов'язано з браком ресурсів, залучених для досягнення пріоритетів інноваційного розвитку.

Характеристику соціально-економічних, інноваційних впливів креативної індустрії та галузі культури, а також обґрунтування їх значення для розвитку національної економіки наведено в працях американського економіста Дж. Поттса. Наприклад, у книзі “Креативні індустрії та економічний розвиток” наголошено, що культура й “креативні індустрії” є невід'ємною складовою економічної системи [30]. Зокрема, автор звертає увагу на прояви культурних імперативів як складової інноваційної економіки.

Визначення імперативу можна розглядати виходячи з різноманітного змістового наповнення, що пов'язано з об'єктивно неоднорідною природою чинників перебігу певного процесу чи явища [31]. Приміром, зважаючи на сучасні об'єктивні процеси й тенденції, імперативи інноваційного розвитку

Креативність економіки

Рис. 4. Матриця креативності національних економік

Складено за: Želazny R., Pietrucha J. Measuring innovation and institution: the creative economy index. *Equilibrium. Quarterly Journal of Economics and Economic Policy*. 2017. Vol. 12 (1). P. 43–62.

Україні варто розцінювати в розрізі соціально-економічних факторів впливу на трьох рівнях: глобальному, державному та ринковому, котрий конкретизується виходячи з імперативів інноваційного розвитку суб'єктів господарювання (рис. 5).

Інноваційний розвиток ринкової економіки в Україні корелює зі специфікою й динамічними характеристиками реалізації інноваційних процесів на міжнародному рівні. Зазначене є проявом імперативів на глобальному рівні, під яким ми розуміємо такі вимоги, виконання котрих допомагає національній економіці стати конкурентоспроможною серед інноваційних і технологічних економік у міжнародному вимірі. Інноваційний розвиток національної економіки не буває відособленим від інших країн, тому вимоги глобального рівня проявляються в зовнішньо-економічних імперативах.

На державному рівні постає потреба у сприйнятті ІКТ, поширених на міжнародному рівні. Тому варто враховувати креативність національної економіки, яка формує культурний імператив, що відображає її здатність сприймати та імплементувати новітні досягнення науки й техніки. Результативність імплементції ІКТ на національному рівні великою мірою залежить від уміння суб'єктів господарювання побудувати комплексну систему взаємодії елементів бізнес-культури та внутрішніх техніко-технологічних імперативів, що створює мікроекономічний базис для поширення діджитал-технологій.

Отже, формування діджитал-парадигми соціально-економічного розвитку є комплексним процесом, котрий передбачає поєднання технологічних

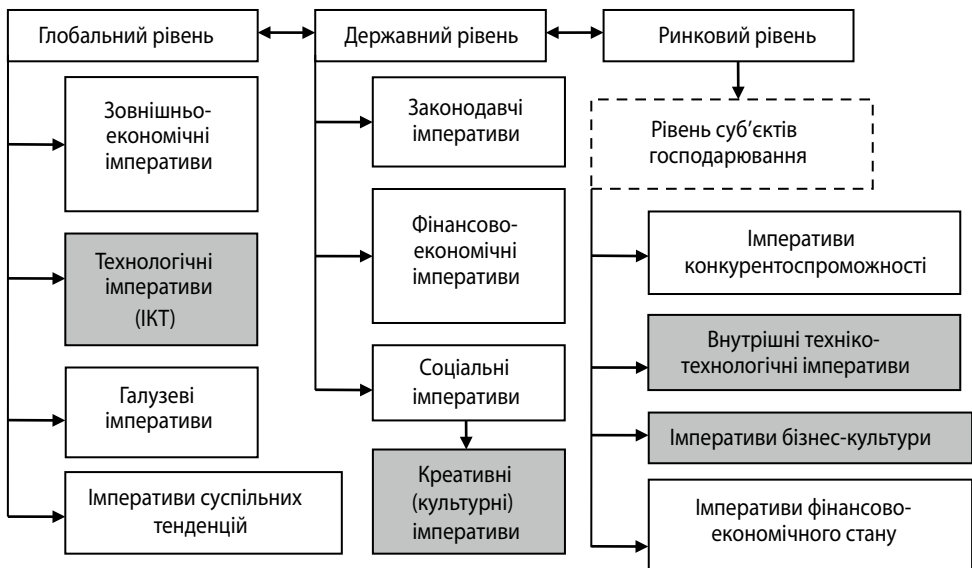

Рис. 5. Імперативи інноваційного розвитку країни

Складено за: Potts J. Creative Industries and Economic Evolution. UK : Edward Elgar Publishing, 2011. 238 p.

і креативних імперативів у контексті інноваційного розвитку, що дає змогу простежити еволюцію наукових концепцій у ході розроблення цієї парадигми (рис. 6).

Трансформація факторів виробництва спричинила еволюцію концепцій, що досліджують процеси соціально-економічного розвитку. Це зумовило їх диверсифікацію, яку покладено в основу діджитал-економіки.

За результатами аналізу широкого спектра підходів, котрі дають можливість скласти уявлення про формування діджитал-парадигми соціально-економічного розвитку, доходимо таких висновків:

- На глобальному рівні суспільство пройшло кілька етапів свого розвитку, на кожному з яких спостерігалися трансформації факторів виробництва, попиту й пропозиції, що створило підґрунтя для виникнення ІКТ та імплементації переваг діджитал-економіки.
- На державному рівні для досягнення конкурентоспроможності національної економіки серед інших країн відбувається формування парадигми креативної економіки, котра визначає сприйняття досягнень науково-технічної революції й діджиталізації суспільства.
- На рівні суб'єктів господарювання відбувається поєднання імперативів бізнес-культури та внутрішніх техніко-технологічних імперативів, що створює підґрунтя для поширення ІКТ на національному рівні.

Діджитал-парадигма соціально-економічного розвитку передбачає втілення глобальних змін, зумовлених інноваційним розвитком на основі ІКТ, реалізацією синергетичного ефекту в результаті встановлення стійких взаємозв'язків між економікою, технікою і сферами креативної індустрії.

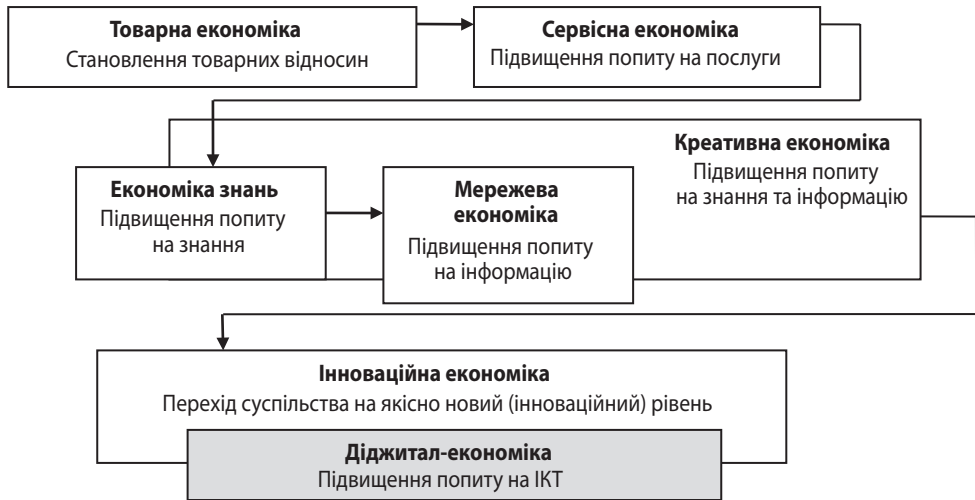

Рис. 6. Еволюція наукових концепцій у процесі формування діджитал-парадигми соціально-економічного розвитку

Складено авторами.

Економіка України досі перебуває на етапі становлення національної діджитал-парадигми соціально-економічного розвитку. Це вказує на необхідність подальших досліджень з окресленої тематики, що дасть можливість імплементувати концептуальні засади діджиталізації з огляду на вимоги до сучасного суспільства.

Список використаних джерел

1. *Schumpeter J. A.* The Process of Creative Destruction. From Capitalism, Socialism and Democracy. N. Y. : Harper, 1975. 360 p.
2. *Махлун Ф.* Производство и распространение знаний в США. М. : Прогресс, 1966. 462 с.
3. *Друкер П. Ф.* Эпоха разрыва: ориентиры для нашего меняющегося общества. М. : Вильямс, 2007. 336 с.
4. Knowledge for Development : World Development Report 1998/99 / The World Bank. Washington, D. C., 1999. URL: <http://www.rrojasdatabank.info/wdr98/overview.pdf>.
5. The New Knowledge Economy in Europe. A Strategy for International Competitiveness and Social Cohesion / Ed. by M. J. Rodrigues. Cheltenham : Edward Elgar Pbl., 2002. 400 p.
6. *Бланк І. А.* Основи інвестиційного менеджменту. Київ : Ельга-Н, Ніка-Центр, 2001. 536 с.
7. Інноваційна Україна 2020 : нац. доп. / за заг. ред. В. М. Гейця та ін. ; НАН України. Київ, 2015. 336 с.
8. *Гитман А. Дж., Джонк М. Д.* Основы инвестирования / пер. с англ. М. : Дело, 1997. 1008 с.
9. *Tapscott D.* The Digital Economy: Promise and Peril In The Age of Networked Intelligence. N. Y. : McGraw-Hill, 1997. 368 p.
10. *Tapscott D., Williams A. D.* Macrowikinomics: Rebooting Business and the World. N. Y. : Portfolio Hardcover, 2010. 350 p.
11. *Айзексон В.* Інноватори: як група хакерів, геніїв та гіків здійснила цифрову революцію. Київ : Наш формат, 2017. 488 с.
12. *Scholz T.* Uberworked and Underpaid: How Workers Are Disrupting the Digital Economy. Cambridge, UK : Polity Press, 2017. 226 p.
13. *Hagen R.* The End of Ownership: Personal Property in the Digital Economy. *Science and Public Policy*. 2018. Vol. 45. P. 137–139.
14. *Toffler A., Toffler H.* Revolutionary wealth. N. Y. : Knopf, 2005. 512 p.
15. *Schwienbacher A., Larralde B.* Crowdfunding of small entrepreneurial ventures. *SSRN Electronic Journal*. 2010. URL: http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID1699183_code301672.pdf.
16. Структурні трансформації у світовій економіці: виклики для України : аналіт. доп. / В. Сіденко (кер. проекту) та ін. Київ : Заповіт, 2017. 182 с.
17. *Варналій З. С.* Шляхи підвищення податкової конкурентоспроможності України в умовах діджиталізації. *Оподаткування та економічна безпека держави в епоху діджиталізації : зб. матеріалів круглого столу*. Ірпінь : УДФС України, 2018. С. 13–17.
18. *Краус Н. М., Голобородько О. П., Краус К. М.* Цифрова економіка: тренди та перспективи авангардного характеру розвитку. *Ефективна економіка*. 2018. № 1. URL: <http://ojs.dsau.dp.ua/index.php/efektyvna-ekonomika/article/viewFile/997/862>.
19. *Дульська І. В.* Пріоритети діджиталізації національної економіки. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2015. Вип. 16. С. 34–40.
20. *Федулова Л. І., Корнеева Т. М.* Особливості економіки знань на сучасній фазі розвитку суспільства: теорія і практика розбудови в Україні. *Актуальні проблеми економіки*. 2010. № 4. С. 73–86.

21. Чухно А. А. Модернізація економіки та економічна теорія. *Економіка України*. 2012. № 10. С. 24–33.
22. Коломієць Г. М., Глушач Ю. С. Цифрова економіка: контрверсійність змісту і впливу на господарський розвиток. *Бізнес Інформ*. 2017. № 7. С. 137–143.
23. Growth and Jobs in a Hyperconnected World : The Global Information Technology Report / World Economic Forum and INSEAD. URL: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GITR_Report_2013.pdf.
24. Індустрія 4.0 в машинобудуванні: стан в Україні та перспективи розвитку : аналіт. звіт. Вип. 1. Київ : АППАУ, 2018. 39 с.
25. Innovating in the Digital Economy : The Global Information Technology Report 2016 / WEF; INSEAD. URL: http://www3.weforum.org/docs/GITR2016/GITR_2016_full%20report_final.pdf.
26. Florida R. *The Flight of the Creative Class*. N. Y. : Harper Business, 2005. 352 p.
27. Creative Economy: A Feasible Development Option : Creative Economy Report 2010 / UNCTAD. URL: http://unctad.org/en/Docs/ditctab20103_en.pdf.
28. Creative Economy 2013. Special edition / UNESCO. URL: <http://www.unesco.org/culture/pdf/creative-economy-report-2013.pdf>.
29. Żelazny R., Pietrucha J. Measuring innovation and institution: the creative economy index. *Equilibrium. Quarterly Journal of Economics and Economic Policy*. 2017. Vol. 12 (1). P. 43–62.
30. Potts J. *Creative Industries and Economic Evolution*. UK : Edward Elgar Publishing, 2011. 238 p.
31. Гернего Ю. О. Ідентифікація імперативів інноваційного розвитку України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : економічні науки*. 2016. Вип. 19. Ч. 1. С. 29–32.

References

1. Schumpeter, J. A. (1975). *The Process of Creative Destruction. From Capitalism, Socialism and Democracy*. N. Y.: Harper.
2. Machlup, F. (1966). *The Production and Distribution of Knowledge in the United States*. Moscow: Progress [in Russian].
3. Drucker, P. F. (2007). *The Age of Discontinuity: Guidelines to Our Changing Society*. Moscow: Vil'yams [in Russian].
4. The World Bank. (1999). *Knowledge for Development: World Development Report 1998/99*. Washington, D. C. Retrieved from <http://www.rrojasdatabank.info/wdr98/overview.pdf>.
5. Rodrigues, M. J. (Ed.). (2002). *The New Knowledge Economy in Europe. A Strategy for International Competitiveness and Social Cohesion*. Cheltenham: Edward Elgar Pbl.
6. Blank, I. A. (2001). *Basics of investment management*. Ky`yiv: El`ha-N, Nika-Centr [in Ukrainian].
7. Heyec, V. M. (Ed.). (2015). *Innovative Ukraine 2020*. Ky`yiv: NAN Ukrayiny` [in Ukrainian].
8. Gitman, L. J, Joehnk, M. D. (1997). *Fundamentals of Investing*. Moscow: Delo [in Russian].
9. Tapscott, D. (1997). *The Digital Economy: Promise and Peril In The Age of Networked Intelligence*. N. Y.: McGraw-Hill.
10. Tapscott, D., Williams, A. D. (2010). *Macrowikinomics: Rebooting Business and the World*. N. Y.: Portfolio Hardcover.
11. Isaacson, W. (2017). *The Innovators: How a Group of Hackers, Geniuses and Geeks Created the Digital Revolution*. Ky`yiv: Nash format [in Ukrainian].
12. Scholz, T. (2017). *Uberworked and Underpaid: How Workers Are Disrupting the Digital Economy*. Cambridge, UK: Polity Press.

13. Hagen, R. (2018). The End of Ownership: Personal Property in the Digital Economy. *Science and Public Policy*, 45, 137–139.
14. Toffler, A., Toffler, H. (2005). *Revolutionary wealth*. N. Y.: Knopf.
15. Schwiembacher, A., Larralde, B. (2010). Crowdfunding of small entrepreneurial ventures. *SSRN Electronic Journal*. Retrieved from http://papers.ssrn.com/sol3/Delivery.cfm/SSRN_ID1699183_code301672.pdf.
16. Sidenko, V. et al. (2017). *Structural Transformations in the World Economy: Challenges for Ukraine*. Ky'iv: Zapovit [in Ukrainian].
17. Varnalij, Z. S. (2018). Ways to increase the tax competitiveness of Ukraine in terms of digitalization. In *Taxation and economic security of the state in the era of digitalization* (pp. 13–17). Irpin': UDFS Ukrayiny' [in Ukrainian].
18. Kraus, N. M., Holoborod'ko, O. P., & Kraus, K. M. (2018). Digital economy: trends and perspectives of the abangard change of development. *Effective economy*, 1. Retrieved from <http://ojs.dsau.dp.ua/index.php/efektyvna-ekonomika/article/viewFile/997/862> [in Ukrainian].
19. Dul's'ka, I. V. (2015). National economy digitalization priorities. *Modern Problems of Economics and Business*, 16, 34–40 [in Ukrainian].
20. Fedulova, L. I., Kornyejeva, T. M. (2010). Peculiarities of knowledge economy at a current stage of society development: theory and practice of development in Ukraine. *Actual problems of economics*, 4, 73–86 [in Ukrainian].
21. Chukhno, A. A. (2012). Modernization of the economy and economic theory. *Economy of Ukraine*, 10, 24–33 [in Ukrainian].
22. Kolomiyec', H. M., Hlushach, Yu. S. (2017). The Digital Economy: Controversy of Content and Impact on Economic Development. *Business Inform*, 7, 137–143 [in Ukrainian].
23. Bilbao-Osorio, B., Dutta, S., & Lanvin, B. (Eds.). (2013). *Growth and Jobs in a Hyperconnected World: The Global Information Technology Report*. World Economic Forum, INSEAD. Retrieved from http://www3.weforum.org/docs/WEF_GITR_Report_2013.pdf.
24. Association of Industrial Automation of Ukraine. (2018). *Industry 4.0 in mechanical engineering: the state of Ukraine and prospects of development*. Ky'iv: Author [in Ukrainian].
25. Baller, S., Dutta, S., & Lanvin, B. (Eds.). (2016). *Innovating in the Digital Economy: The Global Information Technology Report 2016*. WEF, INSEAD. Retrieved from http://www3.weforum.org/docs/GITR2016/GITR_2016_full%20report_final.pdf.
26. Florida, R. (2005). *The Flight of the Creative Class*. N. Y.: Harper Business.
27. UNCTAD. (2010). *Creative Economy: A Feasible Development Option: Creative Economy Report 2010*. Retrieved from http://unctad.org/en/Docs/ditctab20103_en.pdf.
28. UNESCO. (2013). *Creative Economy 2013. Special edition*. Retrieved from <http://www.unesco.org/culture/pdf/creative-economy-report-2013.pdf>.
29. Żelazny, R., Pietrucha, J. (2017). Measuring innovation and institution: the creative economy index. *Equilibrium. Quarterly Journal of Economics and Economic Policy*, 12 (1), 43–62.
30. Potts, J. (2011). *Creative Industries and Economic Evolution*. UK: Edward Elgar Publishing.
31. Herneho, Yu. O. (2016). Identificarion of country innovative development imperatives. *Scientific Journal of Kherson State University. Series "Economic Sciences"*, Iss. 19, Vol. 1, 29–32 [in Ukrainian].